Jednota ČsOL v Přerově

Jakmile se začaly vraceti jednotlivé části čsl. zahraničních vojsk do osvobozené vlasti, začaly se brzy opět organisovati a sdružovati se v celky, aby snáze mohly pracovati k uskutečnění svého programu obsazeného ve Washingtonské deklaraci. Tak vznikly v Přerově dvě legionářské organisace, a to: Družina čsl. Legionářů založená 9. XI. 1919 s předsedou br. Jos. Mašláněm, jednatelem br. Janem Konopčíkem a pokladníkem br. Ant. Měcháčkem, jehož později vyměnil br. Jaroslav Krysa a Svaz čsl. legionářů s předsedou br. Alb. Hradilem, jednatelem br. Košinou a pokladníkem br. Kcnst, Valníčkem.

Obě organisace pracovaly kulturně i sociálně, neboť pomáhaly opatřovati demobilisovaným bratřím zaměstnání, poněvadž mnoho z nich nemělo ani majetku ani zaměstnání. Sociálně nejslabším pomáhali v prvních dobách nejvíce, neboť jich bylo velmi mnoho, kteří po návratu do osvobozené vlasti neměli ani, kam by hlavy sklonili a co by do úst vzali. Tak vykonána byla v Přerově ve dnech 4. a 5. dubna 1920 sbírka ve prospěch fondu pro vdovy a sirotky po legionářích a chudé legionáře, jež vynesla přes 20.000 Kč. To byl začátek nynějšího podpůrného fondu, který až do dneška koná plně své poslání sociální.

Výbor přerovské jednoty Čs. obce legionářské

Stará družnost, vypěstěná společným pobytem v daleké cizině, stálým životním nebezpečím a sebeobětováním druh za druha v častých bojích a nebezpečích života, se znovu ozvala a hnala bratry do houfu, kdež se opět oslovovali „bratře" jako dříve a jimiž se také skutečně i nadále cítili, neboť jejich bratrství, posvěcené často vlastní krví, je hluboké a znamená něco více než pouhou frási. V listopadu r. 1920 zúčastnili se legionáři hromadně slavnostního odhalení pomníku br. SI. Kratochvíla na přerovském hřbitově.

Zapomenutý Přerov

Při Družině zřízena byla i filiální prodejna Nákupního družstva legionářského, jež se však neosvědčila a v r. 1921 byla zrušena. V lednu r. 1921 uspořádán 1. věneček legionářský, který se pěkně vydařil a vynesl podpůrnému fondu přes 1000 Kč.

Sjezdu Družiny čsl. legionářů v Praze v r. 1920 zúčastnili se bratři Homola, Konopčík a Homolka.

Brzy se však začala pociťovati roztříštěnost a nejednotnost obou legionářských organisací a začaly se, zvláště po příjezdu ruských legionářů, ozývati hlasy po sjednocení v jednu mohutnou organisaci, jejímž programem opět zůstala by Washingtonská deklarace.

S radostí uvítáno bylo svolání prvního všelegionářského sjezdu zv. „karlínského" v lednu 1921, kdež došlo k založení jednotné organisace legionářské zvané „Čsl. Obec Legionářská" s ústředím v Praze. K ní přistoupila převážná většina všech legionářů. Tohoto 1. sjezdu zúčastnili se za přerovskou Družinu bratři Wiedermann, Ševčík a T. Mackovík.

První společná členská schůze Družiny i Svazu konána 30. ledna 1921. 4. února zvolen byl výbor pro přípravu sjednocení obou organisací. 13. března konána druhá společná schůze obou organisací legionářských. Na mimořádné valné hromadě Družiny 22. května 1921, kdež podal zprávu ze sjezdu Družiny v Praze br. T. Homola, odhlasováno bezpodmínečné sloučení obou organisací v jednu; jmění fondu přešlo do majetku sjednocené organisace.

Tak provedeno bylo sjednocení obou zdejších legionářských organisací v jednu, „Jednotu Čsl. Obce legionářské v Přerově", jejímž předsedou zvolen byl br. T. Homola, jednatelem br. J. Konopčík a pokladníkem br. J. Krýsa.

14. července 1921 uspořádána byla velká slavnost s názvem „Den legií" v městském sadě Michalově, jež se všestranně vydařila a přinesla sjednocené organisaci značný přírůstek v podpůrném fondu.

V květnu 1921 provedena byla také volba 4 poslanců do Národního shromáždění za ruské legionáře a zvoleni byli bratři: Patejdl, David, Jaša a Oríšek.

Bratři všímali si i hospodářských otázek a založili zemědělské družstvo, jež později přešlo na přidělený statek v Mistříně u Kyjova. Mínilo se založiti i družstvo stavební. K jeho realisaci však nedošlo hlavně pro nedostatek volného kapitálu.

Po bedlivé přípravě a řádných informacích došlo i k založení úvěrního družstva či Legiozáložny, která započala svou činnost ku konci roku 1922.

Tenkráte měla jednota ČsOL 429 členů, jelikož sdružovala bratry z celého okresu přerovského. Pro snazší práci administrativní zřízeno bylo v okrese 9 odboček, z nichž některé se později staly samostatnými jednotami ČsOL.

Konány byly časté přednášky i na venkově, v nichž bylo občanstvo informováno o revoluční práci zahraniční.

Založena byla zájmová skupina železničních zaměstnanců, jichž bylo v jednotě dosti mnoho, poněvadž Přerov už z dřívějších dob je znám jako město železničářů.

Uvítání p. presidenta, který projížděl Přerovem a zde se zastavil, zúčastnilo se přes 200 bratří v krojích na nádraží, kdež je p. president pozdravil a s některými pohovořil.

Zřízena byla i knihovna při jednotě, do níž kupují se hlavně knihy, jednající o zahraničním a domácím odboji, knihy o legionářích a od legionářů.

V roce 1921 vydáno bylo na podporách 12.469 Kč, na ošacení dáno 7212 Kč a různých darů v obnosu 1007 Kč.

V dubnu r. 1922 provedena byla pomocná akce pro hladovící v Rusku, jež pochopením obyvatelstva vynesla asi 20.000 Kč, několik centů obilí a něco šatstva a prádla.

Na první pracovní sjezd ČsOL v Praze vyslán br. Homola a Kacafírek.

Zapomenutý Přerov

V r. 1923 začalo se s likvidací doplatků ruským legionářům. Začaly se upisovati podíly, půjčky i dary na fond pro postavení samostatného stánku legionářského, zvaného „fond Legiodomu", který se tím z nepatrných počátků značně zvětšil.

Také na tiskový fond při ústředí ČsOL byly některé podíly upisovány.

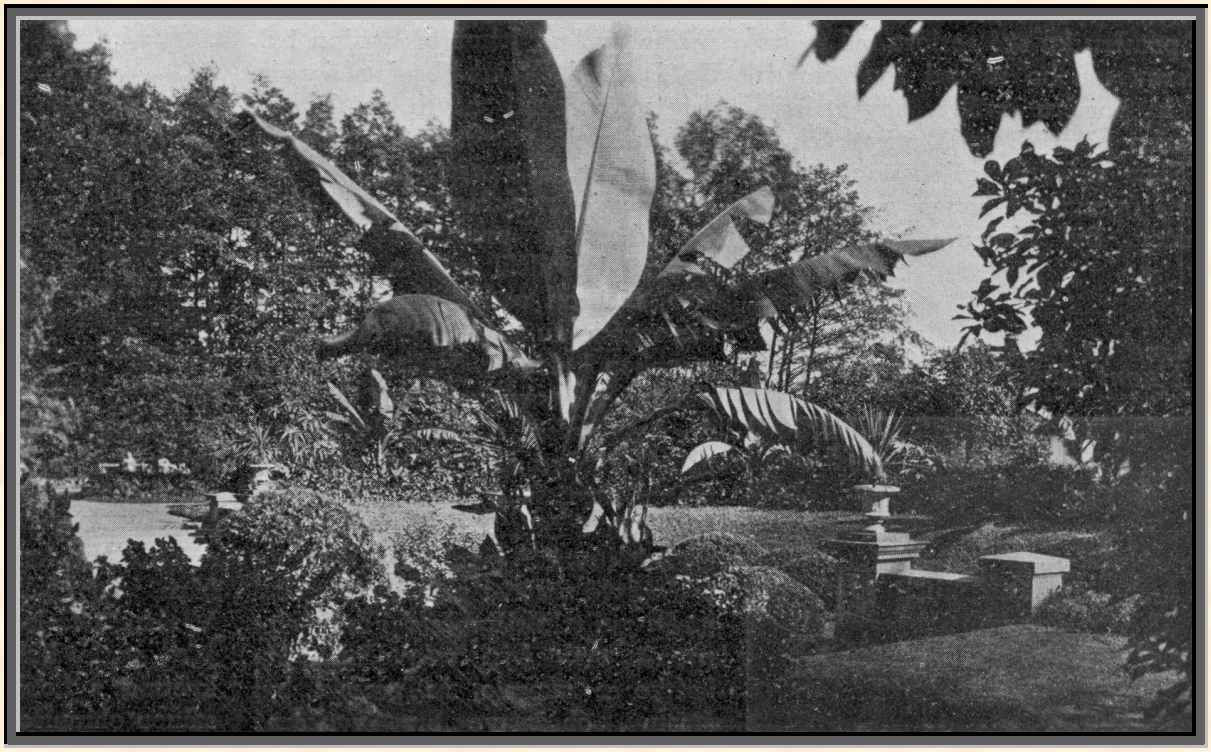

Partie ze sadu Michalova v Přerově

28. října 1923 v den státního svátku odhalena byla pamětní deska br. pluk. Jana Gayera, velitele 4. pluku Prokopa Velikého na jeho rodném domku v Mostní ulici, již věnoval Památník Osvobození. Jednota se zúčastnila korporativně jako celek v krojích. Při té příležitosti byly slavnostně odevzdány také pamětní listy MNO pozůstalým po padlých legionářích z okresu přerovského.

Pracovního sjezdu ČsOL v Bratislavě zúčastnil se br. Kunc a Ševčík.

Jednota zúčastnila se hromadně slavnosti převezení ostatků popraveného ruského legionáře br. Grmely ve Fryštáku u Holešova.

O zahraničním odboji informoval veřejnost přerovskou br. posl. Jaša na veřejné přednášce.

Jednota přispěla na akci „pomoci postiženým zemětřesením v Japonsku" obnosem 500 Kč.

Na valné hromadě 20. ledna 1924 zvolen byl předsedou jednoty br. R. Kleiber, který ji vede až dosud.

Slavnosti odhalení pamětní desky spolutvůrci a zakladateli italských legií bratru Logajovi v Turovicích u Dřevohostic se zúčastnilo mnoho bratří v krojích.

Asi 200 bratří se zúčastnilo všelegionářského sjezdu v Praze, ku kterému byl z Přerova vypraven zvláštní vlak s hudbou.

Na stavbu školy ve Vouziers, jež postavena na paměť hrdinských bojů čsl. legií ve Francii, věnovala jednota při sbírce, prováděné v Přerově, 300 Kč.

Jednota spolupořádala s ostatními pokrokovými organisacemi přerovskými ve dnech 11. a 12. října oslavy Žižkovy, jež se krásně vydařily.

Vzpomenuto bylo 10. výročí „založení české družiny v Rusku a roty „Nazdar" ve Francii".

Zapomenutý Přerov

Jednota uspořádala v listopadu spolu s Okresním osvětovým sborem cyklus přednášek „O demokracii", kde promluvil p. ing. F. Marek, br. vyslanec P. Mara, red. AI. Hajn a ministr zahraniční br. Dr. Ed. Beneš, jenž byl v Přerově oficielně uvítán. Uvítání zúčastnila se jednota korporativně.

V r. 1925 se jednota spoluúčastník oslav 75. výročí narozenin pana presidenta T. G. Masaryka. Sjezdu morav. žup legionářských v Brně se zúčastnili za jednotu bratři Kunc, Wiedermann a Ševčík. Pracovního sjezdu ČsOL v Brně zúčastnil se za jednotu br. Kunc a Ševčík. První státní oslavy kostnického mučedníka M. J. Husa se jednota zúčastnila ve velkém počtu.

V době manévrů v okolí Přerova byla jednotě propůjčena štábem 7. pěší divise vojenská hudba 3. pěšího pluku Tana Žižky z Trocnova k uspořádání 2 velkých koncertů v zahradě akc. pivovaru a v městském sadě Michalově, jež se oba krásně zdařily.

V tomto roce založena byla v Přerově také organisace „Katolických legionářů", kteří stěží sehnali však členy ke složení výboru.

V roce 1926 uspořádala jednota s Městským osvětovým sborem kurs základních znalostí počtů, češtiny, zeměděpisu a obč. nauky, jehož se zúčastnilo mnoho bratří. O poměrech v Rusku přednesl br. Hrbáč z Mar. Hor. Se světelnými obrazy absolvována přednáška br. pluk. Randáka „Návrat lesní".

V březnu uspořádala jednota veřejnou přednášku Dr. Slavíka na téma: „Co jsem viděl v Sovětském Rusku."

K oslavám 10. výročí založení 2. a 3. pluku vyslány byly delegace. Vzpomenuto bylo také 10. výročí vzniku italských legií.

Župního sjezdu v Prostějově dne 12. VI. 1927 zúčastnilo se mnoho bratří. Začátkem července 1917 se zúčastnilo 6 bratří z jednoty národní pouti k Zborovu na paměť 10. výročí bojů u Zborova.

Ve výkladních skříních Obzoru uspořádána byla tehdy též výstavka památek zahraničního odboje, jež se těšila po celou dobu trvání velkému zájmu a obdivu.

10. července jednota uspořádala oslavu 10. výročí bitvy u Zborova společně s městskou radou, divadelním spolkem Svornost, Sokolem, DTJ a hasiči. V předvečer sehrána byla Koptova „Revoluce". V den oslav položila delegace jednoty Sokola, DTJ a hasičů věnce na hrob vojínů ze světové války s nápisem: „Památce hrdinů zborovských." Pak promluvil na pietní oslavě br. Dr. Kudela.

Pracovního legionářského sjezdu v Praze zúčastnil se br. Kleiber.

V prosinci uspořádala jednota přednášku br. O. Zemka „O Japonsku" se světelnými obrazy.

V r. 1928 připravila jednota župní sjezd legionářský při oslavě 10. výročí památky smrti br. pplk. Jana Gayera, rodáka přerovského. Spoluúčastnila se tělocvičná jednota Sokol. V rámci oslav uspořádán koncert hudby 3. pěšího pluku Jana Žižky z Trocnova v Michalově a na sokolském stadiu sehrál divad. odbor Sokola „Maryšu". Slavnosti zúčastnil se také přítel br. pplk. Gayera, br. gen. St. Čeček, br. Vyslanec P. Maxa a zástupcové 4. pluku Prokopa Velikého.

Začátkem července vypraven byl z Přerova zvláštní vlak k 2. všelegionářskému sjezdu do Prahy, jehož se zúčastnilo z naší jednoty asi 150 bratří s hudbou „Rund".

V r. 1928 uveden v život SÚL pro podporu sociálně slabých legionářů a jich rodin, jenž plně koná svou sociální povinnost.

V roce 1929 vzpomněla jednota tragické smrti br. gen. M. R. Štefánika proslovem br. pluk. A. Randáka. K slavnostem, pořádaným na Bradle ve Vajnorech a Košiariskách delegováni bratři Kunc a Maštalíř.

Jednota přistoupila také za zakládajícího člena spolku pro postavení památníku T. G. Masaryka v Přerově.

Zapomenutý Přerov

K župnímu sjezdu legionářskému v Šumperku vypravilo se asi šedesát bratří, aby tak posíleni byli naši bratři hraničáři.

S pokrokovými organisacemi přerovskými spolu uspořádala jednota též oslavy milénia knížete Václava.

K 5. sjezdu ČsOL v Bratislavě delegováni byli bratři Drbal, Kleiber a Kunc.

Někteří bratři zahájili sbírání památek zahraničního i domácího odboje, aby později mohla býti v Přerově zřízena při městském museu síň odboje.

V r. 1930 uspořádala jednota veřejnou přednášku prof. Karlíčka: „Naše reparace dle výsledků konference v Haagu."

K holdu legionářů panu presidentovi k jeho 80. narozeninám v Praze 5. března vyslána delegace bratří Kleibra a Kunce. Jednota také oslavila památku 80. narozenin p. presidenta proslovem p. řed. Krumpholce „Z pamětí mých styků s p. presidentem".

ČsOL ztratila jednoho z vůdců zahraničního vojska v Rusku br. gen. St. Čečka. V říjnu uspořádala jednota slavnostní schůzi na paměť 10. výročí založení Jednoty ČsOL v Přerově.

V roce 1931 se členové zúčastnili pohřbu starosty města pana ing. J. Vdolka, dobrého přítele legionářů. Zřízen byl při jednotě musejní odbor, který se staral o další sbírání památek zahraničního i domácího odboje a jich umístění v přidělených místnostech Žerotínova zámku na Horním náměstí. Místnosti přidělila síni odboje, jež stala se součástí městského musea, s nevšední ochotou městská rada, jež také provede i zařízení celého musea.

V doplňovací volbě po smrti starosty města zvolen byl starostou města Přerova dlouholetý předseda jednoty ČsOL br. R. Kleiber.

V paměť 10. výročí jednoty darovala tato knihovně místní posádky 20 knih o zahraničním odboji, což bylo s povděkem přijato.

Jednota zúčastnila se také oslav 60letého trvání tělocvičné jednoty Sokol v Přerově a oslav 60letého trvání zdejšího gymnasia.

Při těchto slavnostech otevřeno oficielně legionářské museum společně se sokolskou výstavkou.

V r. 1932 vzpomenuto bylo smrti dobrého přítele legionářů Dr. Scheinera a gen. G. Habermanna. V rámci oslav 82. narozenin p. presidenta uspořádána výstava p. odb. uč. R. Vanýska „Masaryk ve fotografii".

Ustavena byla při jednotě zájmová skupina poštovních zaměstnanců a živnostníků.

Dvakrát sešla se v Přerově schůze musejních pracovníků legionářských, jež měly pro zřizování legionářských museí nemalý význam.

Jednota spolupůsobila při zakládání odbočky Svazu italských domobranců v Přerově.

S jinými organisacemi uspořádán koncert amerického pěveckého spolku Lyra z Chicaga, který u příležitosti sokolského sletu vykonal tourné po republice.

Činnost sociální byla značná. Stále ještě zabere hodně času a vyžaduje dosti práce. Podařilo se zvláště v začátcích umístiti mnoho bratří. Dnes, kdy už legionáři stárnou a blíží se mezné hranici věku pro přijímání do veřejných služeb, je velmi těžko někoho umístiti. A nynější kritická doba ještě více zhoršila sociální postavení mnoha našich bratří, takže činnost podpůrná se stále zvyšuje. Za dobu trvání věnováno bylo na podpory více než 50.000 Kč.

Pokud bylo možno, umísťovány byly siroty legionářské v rodinné kolonii.

Nemajetným vdovám a sirotkům legionářským byly dle možnosti získány zaopatřovací požitky, aby aspoň poněkud byla bída jejich zmírněna.

Zapomenutý Přerov

Neúprosná smrt řádí dosti krutě v našich řadách a ničí životy těch, jichž zdraví je silně podryto útrapami válečnými. Do dneška zemřelo nám přes 20 členů. Cest a věčná paměť jejich památce!

Dnes má jednota naše něco přes 200 členů, neboť mnoho jich bylo služebně přeloženo, odstěhovalo se a mnohé z odboček naší jednoty se proměnily v samostatné jednoty ČsOL. Nejvíce je legionářů ruských, pak italských a nejméně francouzských.

Kulturní činnost je velmi slušná. Bylo uspořádáno v Přerově i okolí mnoho přednášek a členové jednoty často přednášeli nejen na členských schůzích, nýbrž i v jiných korporacích. Také i nelegionáři často přednášeli ve schůzích naší organisace, na př. pp.: O. Šverdík, F. Chmelař, J. Krumpholc, A. Karlíček a jiní. Mnozí členové jednoty jsou také členy osvětových sborů. Chceme i nadále pracovati ve smyslu svého programu, vyjádřeného Washingtonskou deklarací, jemuž zůstaneme věrni. Chceme pokračovati ve směrnicích programu zahraniční revoluce a pracovati stále dále pro lepší a opravdovou demokracii v naší osvobozené vlasti.

Vůdcem a ideálem naším zůstane povždy náš první a největší bratr, náš p. president T. G. Masaryk, jemuž přejeme z hloubi srdcí svých dlouhého zdraví.

Zdroj: Přerovsko-Kojetínsko (1933)